

Vluchtelingen als lectoren

Kathy Van Crombruggen, Communicatiemedewerker Background Educations

De vluchtelingenstroom heeft ook nieuwe talenten het land binnengebracht. Dat is het uitgangspunt van waaruit we vertrokken zijn toen we vorig jaar de 'refugee lectures' opgestart hebben bij Background Educations. De eerste reeks vond plaats te Brussel in samenwerking met Muntpunt en de tweede reeks in Gent. De derde reeks zal vanaf oktober plaatsvinden in Mechelen in samenwerking met verschillende lokale partners.

Concreet gaat het over een lezingenreeks van gevluchte professoren en onderzoekers die een uiteenzetting doen over hun vakgebied. De media en het beleid focussen bijna uitsluitend op het deel van de vluchtelingen dat een uitdaging vormt voor het integratiebeleid. Dat creëert een eenzijdig beeld.

Hoogopgeleide gevluchte academici hadden in het land van herkomst een hoge beroepsstatus, maar komen in hun nieuwe land plots onderaan de maatschappelijke ladder te staan. Bovendien hebben ze geen platform meer om hun kennis te delen en hun wetenschappelijk onderzoek verder te zetten. Onderwijsinstellingen kunnen hen de mogelijkheden bieden om verder te werken als wetenschapper en als disseminator van waardevolle kennis.

Maar ook partners in de culturele sector kunnen een belangrijke rol spelen door een forum aan te bieden om sprekers en publiek samen te brengen. Twee succesvolle edities van de 'refugee lectures' hebben ons geleerd dat het publiek dat naar deze lezingen komt, eerder progressief en hoger opgeleid is.

VOOROORDELEN

Het gaat niet alleen om wetenschapscommunicatie tijdens deze bijzondere colleges. Meer nog dan het delen van de wetenschappelijke deskundigheid wordt er tijdens de lezingen een intercultureel bewustzijn bijgebracht. Tijdens de voordracht, waarbij de vluchteling als docent optreedt, wordt het stereotiepe beeld dat men heeft van 'een vluchteling' in vraag gesteld.

De vluchteling krijgt een respectabele status van de geïnteresseerde toehoorders. Het ontstaan van een nieuw soort relatie waarbij de traditionele statusverhoudingen gewijzigd worden, is op zich

een interessante ontwikkeling waarbij onbewuste vooroordelen bij alle deelnemende partijen in vraag worden gesteld. Dit kritisch reflecteren is een belangrijke doelstelling die het project 'refugee lectures' beoogt. Daarnaast zijn ook het ontwikkelen van interculturele communicatievaardigheden bij alle betrokkenen een objectief. Enerzijds is er sprake van een gelijkaardige culturele achtergrond tussen de lector en het publiek omdat ze vaak een hoger opgeleide achtergrond gemeenschappelijk hebben. Anderzijds is er uiteraard een cultuurverschil wegens verschillende etniciteiten.

Het wetenschappelijke onderwerp en discours vormt de facilitator om het etnische verschil te overbruggen en daagt beide partijen uit. Bovendien worden de lectoren gemotiveerd om niet als "traditionele intellectuelen" te werken, maar wel als "organische intellectuelen". Dit impliceert dat zij een belangrijke rol op zich nemen wat betreft concrete historische en maatschappelijke vragen. De intellectueel wordt uitgedaagd om in zijn nieuwe maatschappelijke omgeving meer te zijn dan bijvoorbeeld een abstracte wiskundige. Hij neemt deel aan historisch-humanistische discussies. Deze intellectuele categorie van vluchtelingen vormt een zeer belangrijke geleiding die zich ook kan inzetten voor andere vluchtelingen. Zo zien we dat ze omwille van het feit dat ze opnieuw een maatschappelijke rol toebedeeld krijgen, met veel expertise initiatieven nemen die een ruimere groep vluchtelingen ten goede komen.

We denken daarbij aan prof. Sami Azar, astrofysicus, die met zijn vzw CBiB (Cultural Bridges in Belgium) heel wat nuttig werk doet zoals bijvoorbeeld de organisatie van cursussen Arabisch voor kinderen tussen 6 en 15, en dit

Boven: les van Felix Kaputu.
Onder: les van Tarad Jwaid.

> Zie ook p. 31

onafhankelijk van moskeeën. Bovendien organiseert hij ook Nederlandse lessen voor volwassenen met Arabische achtergrond (bijv. uit Syrië, Irak en Palestina).

Daarnaast organiseert CBIb in samenwerking met een onafhankelijke boekhandel in Mechelen een Arabisch-Nederlandse leesclub waarbij auteurs als Khalil Gibran en Tawfiq el Hakim besproken worden door een gemengde groep van mensen met Vlaamse en/of Arabische achtergrond. De auteurs worden gekozen op basis van hun tweetaligheid. Khalil Gibran schreef zowel in het Engels als in het Arabisch. Tawfiq el Hakim hanteerde de pen in vloeiend Frans en in het Arabisch. Tijdens de bijeenkomsten van de interculturele leesclub worden de verschillende interpretaties van mensen met een andere achtergrond doorgepraat.

DIALOOG

Het lijkt dus belangrijk deze intellectuelen met hun specifieke culturele expertise, uit te dagen en de kans te geven om een maatschappelijke voortrekkersrol op te nemen. Het is aan professionals uit de culturele en onderwijssector om hen een hand te reiken en hen mee op weg te helpen. Daarbij mogen we niet uit het oog verliezen dat de finaliteit van projecten als 'refugee lectures' ligt in een meer structurele inbedding. Het project is slechts een aanleiding, een instap om intellectuelen aan het werk te zetten. Het is geen einddoel, maar wel een zeer noodzakelijke eerste ontmoeting met een breder publiek om een dialoog aan te gaan. Een dialoog die in de eerste plaats gebaseerd is op gelijkwaardigheid.

Background Educations geeft een meer permanent karakter aan de lezingen door sommige van de lectoren die eerder aan

bod kwamen, een structurele plaats te geven binnen reguliere opleidingen als Wereldculturen (antropologie). De derde lezingreeks van vluchtelingen startte op 24 oktober in Mechelen. Praktische info via de website: <http://www.backgroundeducations.eu/refugee-lectures/>. Background Educations werkt voor deze derde editie van de Refugee lectures samen met Vormingplus, Thomas More, ARSENAAL/LAZARUS, Stad Mechelen, Bibliotheek Mechelen en Agentschap Integratie en Inburgering. ■■

MAANDAG 21 NOVEMBER 2016

Sami Azar, een astrofysicus uit Syrië, woont nu in Mechelen en neemt er meteen een actieve rol op. Hij vond werk aan de VUB en vertelt over hoe zijn onderzoek en zijn leven elkaar beïnvloeden.

MAANDAG 5 DECEMBER 2016

Felix Kaputu, een Congolees historicus en literatuurwetenschapper, ontvluchtte zijn land om vrij onderzoek te kunnen doen. Hij werkte wereldwijd aan verschillende universiteiten en woont sinds 2013 in België. In zijn lezing heeft hij het over overgangsrituelen van jeugd naar volwassenheid in Zambia en hoe die de cultuur en de rol van mannen en vrouwen bepalen.